

Spolufinancováno
Evropskou unií

**PREVENCE ENERGETICKÉ
CHUDOBY**
PROSTŘEDNICTVÍM SOCIÁLNÍCH INOVACÍ

Shrnující dokument – Co jsme v projektu zjistili a co jsme se naučili?

Název projektu: Prevence energetické chudoby prostřednictvím sociálních inovací

Reg. č.: CZ.03.03.01/00/22_021/0001551

Autoři: Tatiana Konrádová a tým projektu

Cílem projektu „Prevence energetické chudoby prostřednictvím sociálních inovací“ bylo **analyzovat energetickou chudobu v České republice, zjistit její příčiny a ovlivňující faktory, zkoumat potřeby domácností zasažených nebo ohrožených energetickou chudobou a následně otestovat řešení pomoci domácnostem s dluhy na energiích.**

Projekt byl inspirován příklady dobré praxe ze zahraničí, např. z Nizozemí (projekt [Energiebox](#)), Německa (program [Stromspar-Check](#)), Španělska (projekt [Energy Advice Points](#)) či Anglie (program [Plymouth Energy Community](#)). Projekt cílil také na přenos belgického projektu [Papillon](#), zaměřeného na snížení výdajů za energie prostřednictvím pronájmu úsporných spotřebičů. V českém prostředí se zatím nepodařilo otestovat model pronájmu, podařilo se však nalézt partnery (výrobce spotřebičů a zástupce NNO), se kterými jsme testovali model darování spotřebičů a rovněž jsme domluvili podobu pronájmu, samotný přenos belgického modelu tak teprve čeká na svou realizaci.

Projekt reagoval na celospolečensky naléhavé téma zvyšování cen energií, kdy zároveň v rámci střední a východní Evropy šlo o dlouhodobý a přehlížený problém. Projekt se zaměřil na jednu z příčin energetické chudoby, a to **nekvalitní a neúsporné spotřebiče, které spotřebovávají velké množství energie a zároveň také na nízkou úroveň energetické gramotnosti českých domácností.**

Domácnosti v energetické chudobě

V rámci projektu byla **definice osob ohrožených nebo postižených energetickou chudobou** vymezena jako osoby, které:

- vydávají vysoký podíl výdajů na energie v příjmech domácnosti (= podíl na výdajích na energie v příjmech je vyšší než dvojnásobek národního mediánu) a/nebo;
- mají nedoplatky na účtech za energie v posledním roce a/nebo;
- deklarují, že nebyly v posledním roce schopny udržet dostatečnou teplotu v obydli.

Domácnosti jsme z hlediska potřeb a motivací rozdělili do tří skupin:

Osaměle bydlící osoby:

- Senioři: Jsou velmi zranitelní a často nedostatečně zasíťovaní. Mají velmi spořivé chování a každou uspořenou částku ocení.
- Osoby se ztíženým vstupem na pracovní trh kvůli fyzickému omezení: Část této skupiny má velmi nízkou motivaci cokoliv změnit, jsou velmi závislí na podpůrném systému. Naopak další část je velmi zodpovědná a spořivá, každé úspory si velmi cenní.
- Osoby s psychickými obtížemi, které spoléhají na asistenci sociální pracovníků: U některých domácností se opět otevírala otázka motivace cokoliv změnit. Jedná se o skupinu velmi závislou na podpůrném systému.

Sociálně slabé úplné rodiny s dětmi:

- Silně zasíťované, většina se snaží najít cestu ke zlepšení, velmi špatné vybavení domácností. Nejhorší situace je u rodiny, kde žádný dospělý nepracuje nebo pracuje za velmi nízké příjmy (brigády), případně u rodin v levných nájemných bytech, které jsou energeticky náročné.

Samoživitelé:

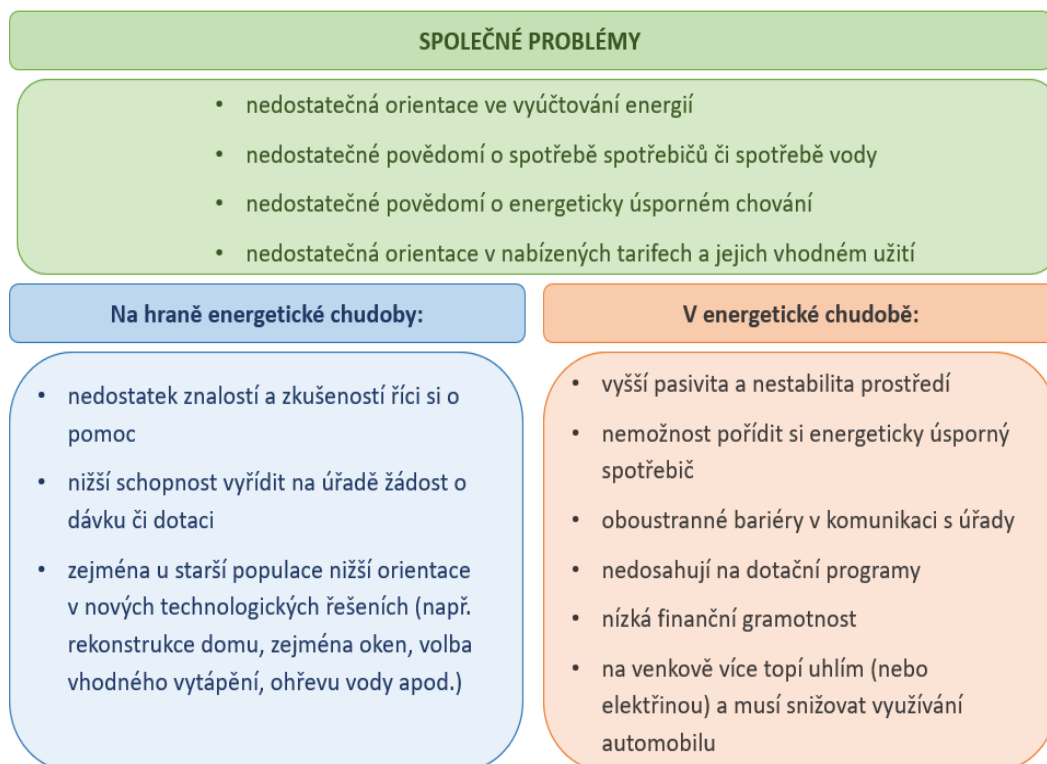
Velmi různorodá skupina, domácnosti velmi špatně vybaveny, žijí v energeticky vysoce náročných nájemních domech, část tvoří:

- klientky, které pracovaly/pracují, snaží se žít bez dluhů, nebo dluhy rychle splatit, šetří v maximálně možné míře.
- klientky, které nepracovaly, mají dluhy (spotřebitelské úvěry, dluhy státu) a plně spoléhají na státní pomoc – u těch je omezená finanční gramotnost, šetření řeší jen základně.

Jak ukázal explorativní výzkum tuto skupinu lze rozdělit z hlediska postižení energetickou chudobou na:

- **domácnosti v dlouhodobé chudobě**, které lze dělit na:
 - domácnosti, kterým pomoc z krize významně zlepšila životní situaci a jsou schopny podniknout kroky k tomu, aby se opakovaně nedostaly do krize.
 - domácnosti, jejichž energetická chudoba je součástí komplexních problémů, včetně chudoby, nedostupnosti bydlení a nezaměstnanosti.
- **domácnosti**, které jsou „jeden krok“ od pádu do energetické chudoby, např. senioři a samoživitelé.
- **domácnosti**, které jsou **od pádu do energetické chudoby dále**, ale potřebují systematickou prevenci.

Obrázek 1: Schéma segmentace problémů dle typů domácností.

Příčiny energetické chudoby

U zapojených domácností jsme pozorovali vždy kumulaci více faktorů, které mají dopad a směřují domácností do kategorie energetické chudoby.

- ❖ Výrazný dopad na nejvíce zranitelné domácnosti měl skokový nárůst cen energií, na který nebyly domácnosti připravené. Často se jednalo o domácnosti, které nemají rezervu na nenadálé výdaje a mají obecně nízké příjmy. Nové dluhy na energiích tak doplnily stávající dluhy a exekuce. Do energetické chudoby se tak propadaly domácnosti, které již v chudobě byly. Zároveň se jednalo o domácnosti, které dlouhodobě vynakládaly na energie více než 20 % čistého příjmu.
- ❖ Další příčinou byla nízká energetická gramotnost a neúsporné spotřebitelské chování. V domácnostech jsme pozorovali velmi časté plýtvání a neúsporné chování a velmi nízkou znalost možností úspor, včetně vyčíslení úspor. S tím souviselo i užívání neúsporných a velmi starých spotřebičů, které jsou jednou z příčin vysokých účtů za energie. Nízká energetická gramotnost se projevovala již u výběru pochybného dodavatele, obecně také při výběru tarifu, což nám potvrdili samotní dodavatelé energií – nevhodný tarif je jednou z příčin vysokých záloh na energie.
- ❖ Energetická chudoba se dotýkala jak osob bydlících v nájemním bydlení, tak osob ve vlastním domě, v obou variantách byla příčinou vysoká energetická náročnost bydlení a u nájemního bydlení obecně nevyhovující kvalita. U nájemného bydlení šlo zejména o rodiny s dětmi, takové domácnosti neměly možnost snižovat energetickou náročnost bydlení. Častým případem zejména ve vyloučených lokalitách byl bytový dům, kde majitel nastavuje zálohy na energie paušálně, v takovém případě domácnost netuší, jaká je její spotřeba a nemá motivaci šetřit. Nemá ani motivaci situaci s majitelem řešit kvůli obavám z vystěhování. Typickým příkladem ohrožené domácnosti ve vlastním domě byl osamocený senior, který nezvládal pokrýt náklady na vytápění nepřiměřeně velkého domu.

Průběh projektu, co jsme testovali – popis modelu řešení

Projekt byl původně inspirován belgickým modelem, který byl postaven na myšlence pronájmu úsporných spotřebičů. Prototyp v úvodní fázi byl proto postaven na belgickém řešení, tedy zda a jak úsporné spotřebiče pomohou domácnostem snížit výdaje za energie. V průběhu zapojování stakeholderů ze soukromého sektoru se ukázalo, přičemž oslovení byli všichni výrobci a prodejci spotřebičů na české trhu, že vnitřní procesy firem nejsou přizpůsobené na přenos belgického modelu. Až v závěru realizace projektu se podařilo dojednat formu pronájmu se společností BEKO. Ta zároveň do doby realizace pronájmu souhlasila s možností darování spotřebičů, protože o ty byl mezi domácnostmi enormní zájem. Darování spotřebičů se podařilo i díky zapojení Výboru dobré vůle – nadaci Olgy Havlové, která byla prostředníkem pro darovací smlouvy.

Nízká úroveň energetické (ale i finanční) gramotnosti domácností vzešla z mapovací fáze projektu, proto se tým zaměřil na testování komplexního poradenského přístupu, inspiroval se příklady zahraniční dobré praxe. Testovaný model se zaměřil na poradenství přímo v přirozeném prostředí klientů, tedy u nich doma, a předcházelo mu podrobné mapování sociální a finanční situace domácností, i stav bydlení a spotřebičů. Poradenství tak reagovalo na individuální potřeby a specifický stav bydlení/spotřebičů a zahrnovalo oblast sociální, finanční i energetickou.

Projekt se původně zaměřil zejména na situaci s energiemi, během mapování potřeb u klientů doma se jako častým jevem ukázaly špatné návyky v hospodaření s vodou, tudíž vysoká spotřeba vody a nedoplatky na vodě. Proto tým rozšířil prototyp testování i o tuto oblast. Na to kromě vzdělávání v oblasti šetření s vodou reagoval i zapojením soukromého subjektu, firmy Rewater, která do domácností poskytovala zdarma úsporná zařízení, perlátory. Perlátory dokázaly okamžitě snížit spotřebu vody až o 60 %. Ukázalo se, že tento nástroj pomoci měl největší dopad, jak v okamžitých úsporách vody v domácnostech, tak v dalších změnách v chování domácností, např. změna způsobu praní, mytí nádobí apod. Důvodem byla jednoduchá demonstrace úspor, která cílila na změnu chování, tzn. behaviorální přístup, ten spočíval v naplnění sáčku vodou před a po použití perlátoru, přičemž domácnost si sama proces měření vyzkoušela, mohla tak sledovat okamžitou změnu.

Testovaný model zahrnoval následující kroky:

1) Sběr dat a analýza potřeb

Cílem bylo získání komplexního přehledu o situaci domácnosti, která je postižena energetickou chudobou a identifikovat klíčové problémy a jejich příčiny. Shromažďovali jsme informace od sociálních pracovníků, neziskových organizací a dalších zdrojů v místě. Mapovali jsme sociální a finanční situaci klienta (příjmy, výdaje, nedoplatky, dluhy, rodinnou situaci apod.). Zjišťovali jsme příčiny energetické chudoby a faktory, které ji ovlivňují. Mapovali jsme prostředí domácnosti (stav spotřebičů, zateplení a topná tělesa). Analyzovali jsme faktury, smlouvy, nastavené tarify. Zaměřovali jsme se také na spotřebitelské chování, zvyky domácnosti a celkově na energetickou gramotnost.

Aby došlo k navázání důvěry s klientem, bylo potřeba realizovat více než jedno setkání, která byla založena na nehodnotícím přístupu. Mapování potřeb probíhalo prostřednictvím empatického hloubkového rozhovoru, dotazníku a zúčastněného pozorování. Domácnosti se nacházely v rozdílné sociální/ekonomické situaci a měly různou míru zasažení či ohrožení energetickou chudobou, proto bylo mapování individuálních potřeb klíčovou fází spolupráce, od které se odvíjely další podpůrné kroky.

2) Drobné intervence s velkým dopadem

Na základě detailní analýzy potřeb jsme zaváděli konkrétní opatření, drobné změny, ale s okamžitým efektem. Instalovali jsme chytré měřiče energií, čímž jsme zvyšovali povědomí o spotřebě¹. Poskytovali jsme úsporná zařízení na vodu – perlátory, které okamžitě výrazně snížily spotřebu vody². Poskytovali jsme také nové úsporné spotřebiče, které pomohly dlouhodobě snížit spotřebu a výdaje za elektřinu³.

Tyto intervenční balíky s drobnými podpůrnými zařízeními necílily jen na edukaci, ale i na změnu chování aktérů. Demonstrace měření spotřeby nebo úspory vody formou perlátoru přímo u klienta doma mělo větší dopad než informace, kterou si přečte nebo uslyší. V inkubační fázi se osvědčily jako podpůrné nástroje pro změnu chování, rovněž aktivizovaly a motivovaly domácnosti k hledání dalších řešení jejich sociální a ekonomické situace.

¹ Měřicí zařízení poskytli zdarma do domácností partneři projektu ČEZ, PRE, E.ON.

² Perlátory poskytli domácnostem zdarma partner projektu firma Rewater. Úspory vody po užití perlátoru jsou až 60%.

³ Nové úsporné spotřebiče poskytl domácnostem partner projektu firma BEKO.

Obrázek 2: Měření spotřeby vody a instalace úsporného perlátoru. Průtok vody byl měřen před i po použití perlátoru, domácnost tak mohla sledovat výraznou úsporu vody. Domácnost je vždy zapojena do měření.

3) Edukace a poradenství, osvěta

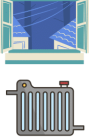

Cílem bylo zvýšit povědomí o energeticky úsporném chování, podpořit domácnosti v efektivním využívání energie a zvyšovat energetickou gramotnost. Poradenství bylo poskytováno v oblasti spotřebitelského chování, sociální podpory, finanční gramotnosti, energetických úspor. Konkrétně jsme pomáhali např. s vyúčtováním energií, se samoodečty energií, s komunikací s dodavateli energií, s komunikací s úřady práce, radili jsme také v oblasti dávek a dotací apod. Na místě jsme poskytli konkrétní **tipy a triky**, kde domácnost může ušetřit s okamžitým dopadem na rodinný rozpočet. Tyto tipy ve formě tištěného srozumitelného dokumentu jsme nechávali v domácnostech.

Obrázek 3: Chytrý měřič energií, díky kterému se domácnost dozví, jakou energii spotřebovávají domácí spotřebiče. Měřič byl v domácnosti instalován na původní spotřebič a následně i na nový s cílem sledovat rozdíl spotřebované energie.

Během testování jsme zjistili, že forma pro doporučené tipy a triky musí být jednoduchá, srozumitelná, s méně textu a více doprovázejícími grafickými návody, proto v průběhu testování došlo k obměně tohoto vzdělávacího materiálu, viz níže. V praxi jsme pak ověřovali, že domácnosti návod používají, v průběžné komunikaci nám zasílaly fotky provedených změn v domácnosti a jednotlivé tipy a triky si v dokumentu zaškrtovaly.

Obrázek 4: Tipy a triky pro snížení spotřeby v domácnosti.

	<p>Větrat v zimě 3 - 4x denně, krátce a intenzivně.</p> <p>Topení: nezakrývat (7 % úspora), odvězdušňovat (5 % úspora). Teplý vzduch až ke stropu.</p>	<p>Když uberete 1 °C přes zimu = o 6 % méně energie spotřebujete na vytápění.</p> <p>Když uberete 3 °C, můžete ušetřit až 3 128 Kč ročně.</p>	☐		 <p>V chladničce nastavte nejnižší stupeň na kolečku regulátoru.</p> <p>Ušetříte až 968 Kč ročně!</p>	 <p>Pravidelně odmrazujte!</p> <p>Při námraze o síle půl centimetru = spotřeba stoupne o 30 %. Např. z 250 Kč na 325 Kč.</p>	☐
	<p>LED žárovka 85 % úspora, oproti klasické, více vydrží.</p>	<p>Roční úspora činí 3 600 Kč při svícení 3 hodiny denně a při průměrné ceně energie 6 Kč za kWh</p>	☐		<p>Pozor na protékající záchod!</p>	<p>Spotřeba vody až o 600 litrů denně!</p> <p>Odhadem až 50 Kč/denně, tedy až 18 000 Kč ročně!</p>	☐
	<p>Vypínejte zařízení z elektrické sítě</p>	<p>Nejen velké spotřebiče, ale i nabíječky, televize, kávovary. Ušetříte i o 2 000 Kč ročně!</p>	☐		<p>Perte na 30°C místo na 60°C a ušetříte 50 % spotřeby energie</p> <p>Volte delší programy - jsou levnější.</p>	<p>1 praní = 4 Kč místo 8 Kč.</p> <p>Praní 3x týdně: = 50 Kč místo 100 Kč měsíčně za elektřinu.</p>	☐
	<p>Nezapomínejte na pokličky (60 % úspora) a vypínejte sporák 5 minut před koncem vaření.</p>	<p>Uvaříte vodu za poloviční čas a ušetříte až 2 400 Kč ročně! (průměrná rodina)</p>	☐		<p>Sprchování místo plné vany ušetří asi 60 procent spotřebované vody.</p> <p>8 Kč</p> <p>Měsíční spotřeba 1 os. = 240 Kč</p>	<p>Sprchujte se max. 3 minuty - snížíte spotřebu vody až o 50 litrů za den.</p> <p>4 Kč</p> <p>Měsíční spotřeba 1 os. = 120 Kč</p>	☐

4) Síťování a rozvoj spolupráce

Pokud nebyla domácnost zasíťovaná, pomohli jsme ji propojit se sociálními pracovníky, lokálními NNO, s dluhovými poradnami nebo s Úřadem práce. Ukázalo se, že zejména cílová skupina seniorů je v záchrané síti zachycena jen málo nebo vůbec. Domácnostem jsme také

poskytovali podporu při vyjednávání s energetickými firmami a pronajímateli. Ukázalo se, že část domácností, která se dlouhodobě nebo opakovaně potýká s negativní zkušeností v rámci systému (zamítnutí dávky, neúspěšná komunikace s dodavatelem energie apod.) a je tedy vůči systému nedůvěřivá, vnímala poskytnutí spotřebičů/zařízení a poradenství prostřednictvím projektu jako nadstandardní službu a pozitivní zkušenost. Projekt a služby poskytované partnery tak částečně pomáhaly napravit důvěru v systém. To klienty motivovalo dále se na systém obracet, např. byli motivováni podat odvolání při zamítnutí dávky nebo se obrátili na dodavatele energií pro kontrolu vyúčtování při nedoplatku.

5) Resilience, sledování změn a dlouhodobé vyhodnocování

Zaměřili jsme se také na zajištění trvalé efektivity a dlouhodobé udržitelnosti zaváděných opatření a jejich dopadu na domácnosti. Sledovali jsme, zda domácnosti získané informace aplikují v praxi, zda probíhají změny v chování a dopady na kvalitu života.

V projektu jsme využívali **behaviorální přístup postavený na teorii šťouchů** (nudge theory), tzn., že jsme prostřednictvím edukačních a motivačních nástrojů (úsporná zařízení a spotřebiče, chytré měřiče energií apod.) ovlivňovali chování domácností s cílem snížit jejich energetickou náročnost a zvýšit energetickou i finanční gramotnost.

Obrázek 5: Darované úsporné spotřebiče.

Výběr domácností probíhal ve spolupráci s NNO a prostřednictvím sociálních pracovníků obcí. Spolupráce se soc. pracovníky a lokálními NNO byla efektivní i proto, že soc. pracovníci mají dlouhodobé informace o situaci rodiny a vybudovanou důvěru u klienta, což umožňovalo rychlejší vstup do domácnosti a informační kontext pro pracovníky projektu. Další model, který se osvědčil, bylo zapojení domácností prostřednictvím dodavatelů energií, kteří vytipovali zákazníky, žadatele o splátkový kalendář, což indikovalo ohroženost a zranitelnost klienta, ovšem s možností řešení problémů, než budou prohloubeny. Do případné navazující fáze zapojíme klienty rovněž prostřednictvím krajských poboček Úřadu práce a také prostřednictvím právních poradců společnosti dTest, kteří budou jejich klienty kontaktovat s možností zapojení do projektu.

Obrázek 6: Znárodnění balíku pomoci

Co se podařilo

Tým vyhodnotil testování jako částečně úspěšné – došlo k částečnému přenosu zahraniční dobré praxe, do kterého byli zapojeni aktéři soukromého i neziskového sektoru. Podařilo se zjistit příčiny energetické chudoby u zapojených domácností. Podařilo se definovat prototyp řešení, který odpovídal potřebám domácností a testovat ho společně s aktéry, tedy poskytnout jim odpovídající intervence v jejich přirozeném prostředí. Během sledování dopadů testování se potvrdilo, že došlo k úsporám, ke změně chování i zvýšení energetické gramotnosti. Projekt byl však realizován pouze 14 měsíců, nelze s jistotou pojmenovat dlouhodobé dopady, včetně výrazné změny v sociální situaci domácností, ty se případně prokáží až v delším časovém horizontu.

Konkrétně se podařilo:

- Otestovat model řešení postavený na komplexním poradenství a behaviorálních metodách, a to v přirozeném prostředí domácností;
- edukovat ohrožené domácnosti a zvýšit jejich energetickou gramotnost;
- poskytnout nové a úsporné spotřebiče zdarma, čímž jsme docílili snížení výdajů za energii a zvýšení kvality života domácností;
- částečně změnit spotřebitelské chování a zakořeněné zvyky, což vedlo ke snížení energetické náročnosti domácností;
- dodat domácnostem kompetence pro jednání s úřady a institucemi (ÚP, poskytovatelé energií apod.), posílit důvěru v systém;
- zorientovat domácnosti v nabídce pomoci státu, zejména v oblasti sociálních dávek;
- posílit prevenci energetické chudoby, i dalšímu propadu do chudoby jako takové;
- významně posílit mezisektorovou spolupráci – do řešení jsme zapojili partnery ze soukromého sektoru (poskytovatelé energií PRE, ČEZ a E.ON dodávali chytré

měřáky), výrobce a prodejce spotřebičů (BEKO a Rewater poskytli úsporné spotřebiče a další úsporná zařízení), neziskového sektoru (NNO, MASy a Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové) a veřejné správy (MŽP, MPO, MMR, ÚP, obce).

Co nás překvapilo

- ✚ **Nezájem partnerů** – v úvodní fázi realizace jsme oslovili desítky potenciálních partnerů, de facto všechny výrobce a prodejce spotřebičů na českém trhu. Bohužel se nepodařilo dojednat belgický model pronájmu s firmou BOSCH. Po dlouhých a náročných jednáních jsme dojednali variantu prodeje spotřebičů s poloviční cenou. Velká část firem, která spolupráci nepotvrdila, argumentovala náročnými změnami v procesu fungování firmy (u modelu pronájmu) nebo zaměřením v rámci CSR na jiné oblasti (např. prevence násilí na ženách, ochrana životního prostředí apod.). Pro firmy chyběl zásadní motivační faktor. Zájem o inovační přístup a možnost získat zajímavá data o spotřebičích pro další vývoj u firem nerezonoval.
- ✚ **Zájem partnerů** – u partnerů, kteří se rozhodli s projektem spolupracovat, nás překvapil silný zájem a podoba spolupráce. Šlo zejména o firmu BEKO, která domácnostem poskytla zdarma zcela nové a úsporné spotřebiče, často nejnovější typy s inovativními prvky. Model pronájmu se podařilo domluvit kvůli časové náročnosti až do případné další navazující fáze. Ze všech domácností, kam byli spotřebiče umístěny, evidujeme pozitivní zpětnou vazbu na přístup firmy a spotřebiče.

Dalším partnerem, který se aktivně do projektu zapojil, byl Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové. Nadace byla prostředníkem pro darovací smlouvy, zároveň vytvořila pro model pronájmu garanční fond s alokací několik desítek tisíc korun pro případ, kdy domácnosti vypadne měsíční splátka. Zároveň pro realizační fázi zřídila crowdfundingovou sbírku na prostředky pro nákup spotřebičů.

Posledním aktivním partnerem zapojeným do projektu byla firma Rewater. Ta do domácnosti zdarma poskytla zařízení pro úsporu vody – perlátory. Pro navazující fázi bude perlátory doplňovat o úsporné hlavice. Firma tak přispěla k dalšímu zvyšování kvality života domácností.

Překvapením bylo i zapojení 3 velkých dodavatelů energií – PRE, ČEZ a E.ON. Ti poskytli do domácností zdarma nebo k zapůjčení chytré měřiče energií, se souhlasem klientů poskytli kontakty na domácnost v energetické chudobě, které se následně do projektu zapojily, zároveň jsme realizovali několik focus group s cílem zjistit, jak poskytovatelé energií pracují s klienty a prevencí. Všichni uvedení partneři mají zájem o další rozvoj spolupráce.

Obrázek č. 7: Mezisektorová spolupráce – zástupci MPSV, BEKO a Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové v rámci společné iniciativy Kruh záchrany, který byl součástí projektu.

Co dál s výstupy

Výstupy projektu budou poskytnuty MPSV, Odboru koncepce sociálních služeb a sociální práce MPSV, dále MŽP, Oddělení Modernizačního fondu a nástrojů k řešení energetické chudoby a také MRRR, realizátorům zákona o sociálním bydlení. Výstupy budou také předány místním akčním skupinám a federaci nábytkových bank. Výstupy budou předány i realizátorům belgického projektu Papillon, abychom mohli vzájemně komparovat zjištění v Česku a Belgii.

Projektový tým bude směřovat k navazující realizační fázi projektu s cílem pilotovat řešení na větším vzorku domácností, nastavovat systémová řešení energetické chudoby a předávat pilotovaný model na dlouhodobé nositele.